

# Usnesení Nejvyššího soudu SSR ze dne 26.04.1986, sp. zn. 9 Co 53/84, ECLI:CZ:NS:1986:9.CO.53.1984.1

**Číslo:** 36/1986

**Právní věta:** Ak sa má dôchodok dôchodcu zvýšiť podľa ustanovenia § 42 ods. 2 zákona č. 121/1975 (v znení zákona č. 108/1984 Zb.) z toho dôvodu, že manželka dôchodcu je odkázaná na jeho dôchodok, pretože sa musí oňho starať pre nepriaznivý zdravotný stav vyžadujúci opateru a obsluhu z jej strany, treba túto skutočnosť preukázať posudkom posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia.

**Soud:** Nejvyšší soud SSR

**Datum rozhodnutí:** 26.04.1986

**Spisová značka:** 9 Co 53/84

**Číslo rozhodnutí:** 36

**Číslo sešitu:** 9-10

**Typ rozhodnutí:** Usnesení

**Hesla:** Důchod, Sociální zabezpečení

**Předpisy:** 121/1975 Sb. § 42

**Druh:** Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

**Sbírkový text rozhodnutí:**

*Č. 36/1986 sb. rozh.*

Ak sa má dôchodok dôchodcu zvýšiť podľa ustanovenia § 42 ods. 2 zákona č. 121/1975 (v znení zákona č. 108/1984 Zb.) z toho dôvodu, že manželka dôchodcu je odkázaná na jeho dôchodok, pretože sa musí oňho starať pre nepriaznivý zdravotný stav vyžadujúci opateru a obsluhu z jej strany, treba túto skutočnosť preukázať posudkom posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia.

(Uznesenie Najvyššieho súdu SSR z 26. 4. 1984, [9 Co 53/84](#))

Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave rozhodnutím zo 4. 2. 1983 zamietol žiadosť navrhovateľa o úpravu dôchodku ako jediného zdroja príjmu s odôvodnením, že jeho manželka má možnosť zapojiť sa do pracovného pomeru, pretože zdravotný stav navrhovateľa nevyžaduje obsluhu a ošetrovanie druhou osobu.

Krajský súd v Bratislave na návrh navrhovateľa preskúmal toto rozhodnutie Úradu dôchodkového zabezpečenia a svojím uznesením ho zrušil. Uviedol, že navrhovateľ splňuje podmienky úpravy dôchodku podľa ustanovenia § 42 zákona č.121/1975 Zb., lebo podľa potvrdenia ošetrojúceho lekára zdravotný stav navrhovateľa je taký, že sa nemôže o seba postarať, nemôže zostať sám, a preto potrebuje dozor a opateru zo strany inej osoby. Túto starostlivosť vykonáva manželka navrhovateľa;

preto nemôže byť zamestnaná a je odkázaná na dôchodok navrhovateľa.

Úrad dôchodkového zabezpečenia sa odvolal proti uzneseniu súdu prvého stupňa, žiadal ho zmeniť a preskúmané rozhodnutie potvrdiť. Uvádza, že súd mal trvať na posúdení zdravotného stavu navrhovateľa posudkovou komisiou sociálneho zabezpečenia a len potom posúdiť, či navrhovateľ potrebuje dozor a opateru zo strany inej osoby.

Najvyšší súd SSR zrušil uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie a na nové rozhodnutie.

Z odôvodnenia:

Predpokladom úpravy dôchodku na sumu určenú v ustanovení § 42 zákona č. 121/1975 Zb. /1/ je odkázanosť požívateľa dôchodku, prípadne rodinného príslušníka, iba na vyplácanú dávku, a to preto, že si dôchodca alebo rodinný príslušník pre vážne dôvody nemôže zvýšiť životnú úroveň vlastnou prácou. Zvýšenie dôchodku na sumu uvedenú v odseku druhom citovaného ustanovenia patrí aj vtedy, ak je rodinný príslušník dôchodcu odkázaný na dôchodok preto, že vážne dôvody mu bránia zvýšiť si životnú úroveň vlastnou prácou.

Navrhovateľ sa v tomto konaní domáhal úpravy invalidného dôchodku na 1500,- Kčs mesačne ( § 42 ods. 2 zákona č. 121/1975 Zb.). Odôvodňoval to tým, že nepriaznivý zdravotný stav potrebuje opateru a obsluhu inou osobou a túto obsluhu a ošetrovanie vykonáva jeho manželka; nemôže byť preto zamestnaná a je odkázaná na jeho dôchodok.

Vzhľadom na účel úpravy dôchodkov podľa ustanovenia § 42 zákona č. 121/1975 Zb. bolo sa treba zaoberať tým, či manželka navrhovateľa je odkázaná na dôchodok navrhovateľa a teda či sú tu vážne dôvody, pre ktoré si nemôže zvýšiť životnú úroveň vlastnou prácou. Pre posúdenie opodstatnenosti uplatňovaného nároku mal súd vzhľadom na uvedené predovšetkým zisťovať, či zdravotný stav navrhovateľa je trvale zhoršený v takom rozsahu, že vyžaduje pravidelnú ošetrovateľskú starostlivosť, vrátane dohľadu, ako aj obsluhu inou osobou, vzťahujúcu sa len na osobu navrhovateľa (nie však na ďalšie služby, ako sú napr. nákupy, upratovanie bytu apod.). Ďalej bolo treba zisťovať, či takúto starostlivosť a obsluhu, ak je potrebná, vykonáva manželka navrhovateľa, keď ju nemožno zabezpečiť v rámci sociálnej starostlivosti, a či ju nahrádza v celom rozsahu.

Z hľadiska zdravotného bolo potrebné mať pre záver o odkázanosti na ošetrovanie a obsluhu inou osobou oporu v posudku príslušnej posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia, pretože aj keď stav ochorenia, pre ktoré je navrhovateľ invalidný, je nepochybný, posúdenie toho, či je zhoršený v takom rozsahu, že pri súčasnom zdravotnom stave vyžaduje ošetrovateľskú starostlivosť a obsluhu inou osobou, je odborným posúdením, ktoré si súd nemôže urobiť sám bez znaleckého orgánu. Zdravotný stav žiadateľov o dávky zo sociálneho zabezpečenia z hľadiska splňania zdravotných podmienok posudzujú posudkové komisie sociálneho zabezpečenia ( § 107 zákona č. 121/1975 Zb., § 9 písm. b/ a § 11 ods. 2 zákona č. 132/1975 Zb. /2/. Vzhľadom na túto zákonnú úpravu mal súd prvého stupňa aj napriek odmietavému stanovisku posudkovej komisie trvať na podaní jej posudku. Posudková komisia sociálneho zabezpečenia je povinná na požiadanie súdu posudok podať, prípadne ho podľa pokynov doplniť alebo vysvetliť svoje stanovisko. Potvrdenia, ktoré boli predložené v tomto konaní, boli pre posúdenie nároku z uvedených hľadísk neúplné a súd si sám bez odborného posudku túto otázku nemohol riešiť.

V prípade, že sa po doplnení dokazovania zistí, že zdravotný stav navrhovateľa je zhoršený v takom rozsahu, že potrebuje sústavnú starostlivosť a obsluhu inou osobou, musí sa ešte zisťovať, či nie sú zabezpečované v rámci sociálnej starostlivosti a či ich poskytuje manželka navrhovateľa tak, že ich v celom rozsahu nahrádza.

Bez vykonania dokazovania v naznačených smeroch boli závery súdu prvého stupňa predčasné; preto odvolací súd jeho uznesenie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a na nové rozhodnutie.

1) Znenie tohoto zákona so zmenami a doplnkami bolo vyhlásené pod č. 30/1983 Zb; ďalšie zmeny boli vykonané zákonmi č. 116/1983 Zb., č. 56/1984 Zb. a č. 108/1984 Zb.

2) v ČSR zákona č. 129/1975 Zb.